РІК IV. Почта оплачена гуртом. ЛЬВІВ, 16 ЛЮТОГО 1930. Porto zapłacone ryczałtem. Ч. 6.

ПРАВДА

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС

Виходить що тижня.
Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА“
Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.
Телефон 4-48.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю: Річно 12 зол.
Півр. 6 зол.
Чвертьрічно 3 зол.
Місячно 1 зол.
За кордоном: Річно 2 ам. дол. або їх рівновартість.
Поодин. число коштує 20 сот.

Два дні соймових нарад

Авантури в соймі — Ухвалення бюджету

День 8 лютого був у соймі дуже горячий. Насамперед були авантури між послами з одинки а маршалком сойму соціялістом Дашинським. Дальші авантури були підчас промови вшехполяка Гарнєвича, котрий українську справу в Польщі назвав „байкою“, що на ній Польща все зле виходила. Проти ріжних його висловів голосно протестували українські посли, перериваючи бесідникові. Колиж говорив український посол, то переривав йому окликом міністер. Так отже наради того дня що хвиля сходили на питання національних меншостей, а зокрема на положення Українців в Польщі. Промовляло того дня кількох укр. послів з ріжних партій.

Друге з черги засідання сойму відбулося в понеділок 10 ц. м. Воно було спокійніше ніж попереднє. Велася дальша дискусія над бюджетом. З наших послів промовляв пос. Ліщинський. Потім приступили до голосування над бюджетом, котрий ухвалено з такими поправками: Бюджет президента держави приняли без змін. Також бюджет сойму й сенату приняли без змін. При бюджеті президії ради мін. приняли поправку на зменшення особ. видатків о 103 тис. зол. Відкинули внесення уряду на вставлення для фонду народ. культури 2 міл. зол. У бюджеті міністерства закорд. справ счеркнули в видатках 491.000 зол. У бюджеті міністерства відкинули м. і. внесення уряду про підвишку дисп. фонду о 2 міл. зол. У бюджеті міністерства скарбу счеркнули 19.000, а на внесення уряду вставили 100 тис. на закорд. делєгації мін ства скарбу. В ділянці прикордонна сторожа счеркнули 9.000 зол. з ріжних видатків. У бюджеті міністерства справедливости счеркнули в центр. справі 28.000 зол., а в відділі адміністрація видавництв 3.950 зол. У бюджеті міністерства промислу та торговлі счеркнули 208.000 зол. Переголосували також бюджети інших міністерств без важніших змін.

Найближче засідання назначено на середу.

В СССР СКАСУЮТЬ УСІ ЦЕРКВИ

В квітні відбудеться в Москві зїзд на котрім будуть придумані способи, як зліквідувати всі церкви. Організує той зїзд оден з „митрополитів“ „живої церкви“. Сов. уряд приготовляє окремий закон, котрий заборонить істнування всякої церкви й усякого релігійного тов-а в СССР.

ВЕЛИКИЙ БУДІВНИЧИЙ

української держави

Князь Ярослав Мудрий
(Гляди „Історичний Календар)

СВ. ОТЕЦЬ — ПОЛЮБОВНИЙ СУДДЯ

Еспанський уряд проголосив звідомлення про підписання арбітражного договору між Еспанією і Перу. Найважніша точка того договору стверджує, що кожду спірну справу, без огляду на її вагу, будуть віддавати виключно під полюбовний суд св. Отця, або визначеної ним особи.

ВІДКОПУВАННЯ СОДОМИ

Незвичайно цінне відкриття зробила археольогічна виправа (археольогія наука про старинні памятки, як памятники, гроші, і т. п.). По довгих і трудних копаннях докопалися на схід від Йордану кілька останків старинних будинків. На руїни попали в ріжних місцях на просторі, що доси обнимає гектар. Значить, що відкопали тут не одну будівлю, а ціле місто. Учені кажуть, що це руїни Содоми, що по Святому Письмі, мала бути саме в цьому місці й пропала від сірчаного дощу, що його Бог зіслав за кару. Це ще один доказ більше про правдивість біблійних оповідань.

Шікаго банкротує

Друге найбільше місто в Америці, а пяте щодо величини місто світа Шікаго, як пишуть англійські часописи, є напередодні повного банкротства. Міські каси пусті, довги зросли в небувалий спосіб. Причиною шкідна господарка громадського уряду, що його посадник веде завзяту політичну боротьбу з міською радою. Вже від кількох тижнів місто не може добути грошей на конечні видатки. Магістрацькі урядники не дістали місячних платень. На позичку, що її розписало місто не вплачено ні цента. І банки відмовилися дати позички, бо політичне положення Шікага не дає забезпеки сплати.

На образку бачимо Шікаго, а з боку посадника Біл Томпзона, що при його виборі прийшло до кровавих сутичок.

Вже й могили перешукують...

Забрали все, а тепер шукають золота в могилах.

Писав колись Тарас Шевченко про Москалів ще за царських часів.

„Тепер уже заходились
„Древности"*) шукати
У могилах, бо нічого
Уже в хаті взяти".

Шевченко пише тут про розкопки на Україні в наукових цілях. Москалі робили такі розкопки, та як що найшли не лишали на Україні, тільки вивозили в Московщину, в Петербург.

Був це рабунок, бо ці культурні скарби належали до України й повинні були переховуватися в київських музеях.

Та ще гірш як за цзрату, роблять теперішні червоні Жидо-Москалі.

Все вже вирабували в людей, що тільки далося, чи то в поодиноких людей, чи то в товариств, чи в церков.

І нема вже що грабувати, люди ходять обдерті й голодні, а більшовикам грошей треба, о треба! На війну з релігією, на комуністичну пропаганду в чужих державах...

Та ба! На верха вже нема золота, а бодай дуже обмаль його.

Аж от пригадали собі більшовицькі комісарі, що з давних давен люди клали в могили помершим ці дорогоцінности, що їм за життя були дорогі.

Було так цілі століття, аж поки не взяли в свої кигті влади червоні царі.

„Від віків — так міркують собі червоні царі — назбиралися осьтак у землі Росії й України велитенські маєтки в золоті, сріблі, плятині й інших дорогоцінностях. Ці скарби то нове джерело майна й прибутку для радянської влади.

Крім цего певні більшовики, що не один, хоч стратив нерухоме майно, всетаки вспів скрити в землі перед ласим оком червоних грабіжників трохи майна або якусь дорогоцінну памятку.

І видали декрет:

Кожен, хто подасть, де в землі закопані дорогоцінности, одержить до вісьмох днів від дня, коли ці скарби відкопають, четвертину їх вартости в натурі.

Так хочуть пекольні слуги нараз дві річи осягнути: і скарби дістати в свої руки й зівсім здеморалізувати, зіпсувати людей. При загальний нужді на Радянщині неодин із розпачі хопиться за цю роботу. І будуть доносити владі про це, де скрито золото. А за цим піде збезчещування могил, ріжні зради й підступи. Будуть кидати на певних людей ріжні підозріння, що осьто цей має закопані гроші й дорогоцінности, а цей знов знає, де закопані гроші й дорогоцінности, та як ворог червоної влади, не хоче сказати.

Таке буде! А крім цього не одна дорогоцінна памятка минувшини пропаде в лабетах червоних катюг. Потайки вивезуть її за границю й продадуть за добрі гроші, от хочби богатим американцям.

Та найгірше з цего: деморалізація, зізвіріння, що буде наслідком цього більшовицького декрету.

*) Старини.

Св. Отець про релігійні переслідування в С.С.С.Р.

В ватиканськім часописі „Оссерваторе Романо" оповіщено письмо св. Отця Пія XI про релігійні переслідування в Радянськім Союзі. В тім посланію вичислені многі богохульства, арештування священиків і вірних, як незєдинених, так і католиків в Большевії. Сказано там про зачинення соток церков, знесення неділі та про примушування робітників на фабриках підписувати всякі безбожні заяви. Дальше осуджує папське посланіє організаторів атеїстичної агітації і тих, що організують т. зв. протирелігійний фронт. Метою протирелігійної боротьби є деморалізація молодіжи. Вкінці посланіє оповіщує, що дня 11 березня ц. р. Святійший Отець відслужить при гробі верховних апостолів в церкві св. Петра Службу Божу в наміренню помочі для переслідуваних за віру мешканців Радянщини.

——

Тлінні останки бл. п. Костя Паньківського

перевезено з Київа до Львова

Коли в 1915 р. російські війська відступили з Київа до Львова, забрали зі собою як закладників найвизначніших громадян Львова всіх трьох народностей. Між іншими вивезли тоді також визначного українського громадянина Костя Паньківського.

Та не судилося йому разом з іншими закладниками вернути живим до рідного міста, бо небаром помер на В. Україні.

Тепер за старанням рідні небіщика перевезено його тлінні останки з Київа до Львова.

Дня 6 лютого зібралося численне українське громадянство в церкві св. Петра і Павла на Личакові, куди перевезено домовину. Між зібраними були товариші небіщика по засланню Українці, Поляки і Жиди. Було богато духовенства і представників українських організацій та установ. Був також представник Управи міста. З церкви рушив жалібний похід на личаківський цвинтар. Дорогою і над могилою співав хор „Бандуриста".

——

„Патьомкинські села"

в большевицькому пеклі

По зруйнуванню Запоріжської Січи князь Патьомкін, коли цариця Катерина II звиджувала нові землі, велів на борзі будувати цілі села, та так, що хати мали тільки передні стіни. Цариця їхала Дніпром, а він показував їй з корабля, як то він заселив „Новоросію". (Так назвали землі зруйнованої Запоріжської Січи). Таке саме зробили тепер більшовики з московським письменником Максимом Горким, коли він вернув у Росію. Горкий наслухався й начитався чимало про страхіття на Соловецьких островах. (Про це більшовицьке пекло писали ми вже нераз). І забажав сам побачити навіч, чи це правда. Більшовики не важилися відмовити йому й торік підкінець червня поїхав він туди.

Та більшовики майстри в ошукуванню. Вони вже тиждень наперед підготовили все до приїзду Горкого. Подбали, щоб усе, що на їх думку треба було показати Горкому, прикрасити та відновити. Поспішно позаводили сади й огороди, повисипали стежки піском (а цей пісок мусили вязні носити з дуже далека), понаправляли домівки чекістів.

В день приїзду Горкого дістало кілька увязнених там жінок, що мали повитати гостя, нові одяги. Ці жінки вислано до пристані, де вони враз із чекістами передягненими по цивільному, утворили шпалір. Почувся гудок корабля, начальство видало ще останні розпорядки й представлення могло зачатися. Причалив корабель. Вийшов Горкий під руку зі своєю невісткою. Привитали його грімкими окликами. (Чекісти, не вязні, бо вязнів крім цих кілька жінок не було там зівсім).

На другий день почав Горкий оглядини. Вязні були сильно розворушені. Та їх не допустили до Горкого. Із багатьох тисяч вязнів показали тільки кількасот. Інших вислали до праці в далекі ліси, або замкнули в дальших тюрмах, яких не показували. Ні перед тюрмами ні в їх вікнах ніхто не смів показуватися, щоб ці тюрми виглядали на незамешкані.

Оглядини почалися від Кремля (кріпости), де живуть чекісти. Було там тоді чистенько та гарненько. Прийняли тутечки гостя музикою. Коли вже Горкий виходив із Кремля, спитав одного гарно зодягненого вязня:

— Коли ти, приятелю, дістав цей гарний одяг?

— Сьогодні — відповів вязень - в честь вашого приїзду.

Горкий усміхнувся, чекісти скривилися й скоренько повели гостя дальше.

Зараз потім прийшли на чергу відвідини в дитячій оселі. Живуть тамечки діти померших і покараних на смерть вязнів та беззахистні діти, що їх туди понавозили з усеї Росії. Було тоді між ними два хлопці з Москви. Їх увязнили на вулиці „за шпигунство". Батьки й матері не знали навіть, де їх діти поділися. Трохи не чверть години побував Горкий між дітьми. Всі діти просили в нього, щоб подбав, щоби їм не відбирали вже цих нових одягів, які дістали

з нагоди його приїзду. Горкий прирік їм це й вечером знов прийшов до дітей. Тепер діти були вже багато відважніші й просили, щоб Горкий остав між ними без доглядачів-чекістів. І чекісти мусили вийти. Аж тепер діти стали гірко жалітися на лихі харчі, на важку працю, що управа обходиться з ними вельми нелюдяно й знов просили: „Подбайте, щоб нам не відбирали нових теплих одягів“.

Третього дня відвідав Горкий т. зв. „Ізолятор“. Це стара церква. Більшовики перемінили її на тюрму для трьох до чотирох соток вязнів, засуджених на найтяжчі кари. Більшість із них засуджена на кару смерти. Це найстрашніше місце на страшних Соловецьких островах. І тут допустилися більшовики перед Горким найгидкішого обману. На відвідини Горкого лишили там чекісти тільки вісім людей, про яких більшовики думали, що на них можна спуститися. Ці люди сиділи кругом стола, а на столі було повно книжок і часописів. Цю найстрашнішу катівню представили вони Горкому як культурний осередок Соловецька. Горкий війшов окружений чекістами, а цих вісім людей удавало буцім то вони пильно читають — а між ними було двох зівсім неграмотних. Горкий поснідав із чекістами в бічній кімнаті, а потім вийшов до цих вісьмох. Завів розмову з вязнем братовбивцем із Білоруси Погорєловом. (Він в останніх часах прикидався прихильником комунізму). Все пішло мов на шнурочку. По короткій нараді прочитали Погорєлову амнестію, що звільняла його з „ізолятора“.

Аж у театрі прийшло до маленького скандалу, що може отворив Горкому очі.

Чекіст Стєпанов сказав Горкому:

„Соловки тільки в буржуазних часописах представляють, як острів страхіття. В дійсности дістають вязні тутечки дуже повчаючу літературу. Мають навіть театр“.

„Театральну салю“ заповнили гарно зодягнені чекісти з панями, що їх вибрали зпожіж увязнених жінок. Співав насамперед хор, потім були танці, а вкінці було кілька сцен із життя вязнів. Аж на лихо чекістам, на сцену вийшло двох обдертих вязнів, покритих синяками.

— Що нового чувати? — питає один в одного.

— Ти не чув найновішої вістки. С.Р.Р. (совєт) заслав Горкого на Соловки на десять літ.

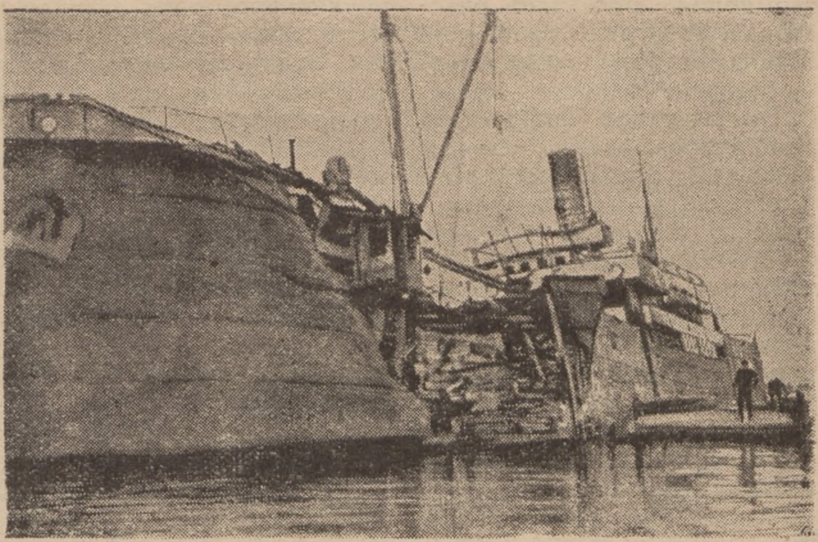
— Цеж за багато — завважив перший.—Вистане на початок десять днів. Передусім на „ізоляторі“. Там він пізнає відразу що таке „культура“.

Як Горкий почув таке, підвівся зараз із місця й вийшов.

На другий день виїхав зі Соловецька. А два відважні вязні пішли в „ізолятор“. Доля їх невідома. По відвідинах Горкого відносини на Соловецьку ще більше погіршилися.

Так обманюють більшовики всіх, кого з чужини допустять до себе, а в нас дурять людей про „рай на Радянщині“ їх платні наймити й часописи.

Катастрофа на морі

В морському каналі біля Нової Гвінеї зударився данський товаровий пароплав „Ганс Мерск“ із німецьким товаровим пароплавом „Емслянд“. Німецький пароплав вибив у данському пароплаві діру на шість метрів. Тільки тому, що данський пароплав був навантажений деревом, він не потонув. Втрати в людях не було.

На нашому образку бачимо ушкоджений данський пароплав.

Стан українського шкільництва в Польщі

Промова посла Мих. Струтинського

При розгляді бюджету міністерства освіти забрав голос український посол Михайло Струтинський і виголосив промову про українське шкільництво. Бесідник пригадав, що Поляки не скористали з досвіду, який зробили свого часу на власній шкірі на Познанщині і Конгресівці. Промовець переходить історію боротьби Українців за свій університет, своє шкільництво та свою культуру і спиняється на теперішних практиках, на т. зв. комасації шкіл і на законі Грабського про утраквізацію шкіл. Єдина допомога, яку українські культурні установи одержали за час істрування Польщі, це 75.000 зол., на Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові. Але це Т-во платить річно коло 30.000 самих податків. Бесідник критикував шкільні підручники та підніс факт, що польські учителі нераз учаться української мови щойно від дітей.

Селянство Радянщини проти нової панщини.

Розпоряд Радянської влади про комунізацію селянських господарств, що вводить щось в роді давної панщини, не міг само собою подобатися селянам. Серед селян повстало велике невдоволення, що обявилося в ріжних сторонах у цікавий спосіб.

Селяне радянської Білоруси, що їх змушують переходити на т. зв. колхози себто колєктивні (спільні) господарства, продають усю худобу й коні, ба й знаряди господарські й гроші пропивають. Кажуть: „Не буде нам, та не буде й їм!“ Зїзд селян на т. зв. збірні точки пригадує часи мобілізації з великої війни. Селяне пють до безтями, пропивають останні гроші й явно голосять, що в хвилі, коли прийде голод, утворять власну армію і „чорним прапором жалоби“ накриють усю Росію.

Такі вісти надходять у Москву й із інших округів.

У звязи з цим відбулося засідання революційної воєнної ради, яка вислухала звідомлення Буденного. Він заявив, що в червоній армії теж тепер не гаразд. Він заявив, що виступлення армії проти внутрішних розрухів, може стати її пораженням.

А тимчасом селяне осередніх губерній (себто справжньої Московщини) коли їх змушують переходити на комунальну господарку, нищать свої господарства й кажуть:

— Нехай нас харчують комуністи, та не агітаційними відозвами, бо буде зле!

А треба знати що Москалі ще найбільш схильні до комуністичної господарки.

От, не остане нiщо вкінці більшовикам, як покликати на поміч редакторів наших „Сельробів“, „Праць“, „Сил“ і і. Та ба, других баламутять, а самі не хочуть закушати цього раю — не кортить навіть.

10-ліття смерти адмірала Колчака

В розгарі великої російської революції, в листопаді 1918 року одної ночі відбувся в сибірськім місті Омську новий державний переворот. На місце досьогочасного „Тимчасового Сибірського Правительства" утвореного весною тогож року, військові круги поставили бувшого, команданта чорноморської фльоти, царського адмірала Колчака. Для українського молодого руху на Сибірі був це великий удар. Проти українства почалася нагінка. Два добровольчі українські полки, що доси були в складі сибірської армії і билися проти большевиків, під впливом протиукраїнського курсу „Верховного Правителя" Колчака перейшли до большевиків. Наслідки перевороту відчули також українські воєнні й цивільні полонені в Сибірі. Владу над ними дістали галицькі москвофіли, а саме „Галицко-русскій Центр.Комитет" з п. К. на чолі (нині професором в одній укр. гімназії). Полонених силоміць затягали до „Карпаторусского легіону", зразу як „добровольців", а з поч. серпня просто урядово змобілізували. Та в осени вже армія Колчака потерпіла крах. Колчак утік на схід, але в Іркутську зловили його повстанці. Його застрілив оден большевик без суду. Міністрів його большевики судили потім в Омську та всіх постріляли. Російські еміґранти обходять цего року десятьліття його смерти.

Америка думає про війну

хоч у Льондоні радять над роззброєнням

Навчені досвідом Американці присвячують тепер більше уваги військовим справам. На образку бачимо вправи військового санітарного відділу. Ті вправи відбуваються у такій обстановці як буває на правдивій війні.

Китай вигибає з голоду

За три роки згинуло 10 міліонів людей. Жалуються на Союз Народів.

Китайський уряд вислав відозву до всего світа.

В відозві пише, що три роки рік за роком був у Китаю неврожай і за цей час померло там із голоду 10 міліонів населення, а ця сама доля жде небаром дальші міліони, коли зараз таки не дадуть Китаєві помочі.

Справа голоду в Китаю тим сумніша, що є могутня інституція Союза Народів, яка повиннаб займитися долею голодних міліонів у Китаю, що теж належить до Союза Народів. Та на жаль Союз Народів не зробив цего доси. Хоч і були внесення, що домагались підмоги Китаєві, та статути Союза Народів предвиджують, що внесення треба подавати через правительства держав, та доси ніодна держава не виступила урядово з таким внесенням.

Помогти не так трудно, коли зважити, що під впливом великого голоду на Радянщині в роках 1921—22, викликаного теж неврожаєм, Европа сама, що боролася ще з воєнним лихоліттям, в розмірно недовгому часі зорганізувала велику рятівну акцію коштом 42 міліонів швайцарських франків. А Америка під кермою теперішнього президента Гувера рівночасно зібрала й видала на ту ціль аж 60 міліонів долярів.

Народнє Китайське правительство рішило звернутися депешою до президента Союза Народів, щоб Союз Народів поробив рішучі старання що до підмоги голодному Китаєві.

Справді Союз Народів повинен про це подбати. Тут замітимо, що перший поспішив із помічю св. Отець, як про це ми давніше писали. Оповістили ми й подяки китайських достойників за цю щедру поміч св. Вітця.

Пробують уникнути нових воєн

(З приводу морської конференції в Льондоні)

Дивно крутиться колесо долі народів! В часі коли Англія при помочи Америки і майже всего світа добивала німецьку силу, ніхто не предвиджував а бодай ніхто не висказав тоті побоювання, що вже за кілька літ прийде до напруження між Англією й Америкою. Але те напруження прийшло. А прийшло до нього так:

Америка зібравши через війну і пізне причалення до неї величезну масу золота, вложила його в свій промисл. Той промисл так розрісся, що внутрішний, хоч дуже великий, ринок показався за малий для нього. Щоб не наступив крах, треба Америці доконче постійного і то великого заграничного ринку, або іншими словами: Америка знайшлася супроти Англії точно в такім положенню як Німеччина перед війною. Але маючи свіжий приклад долі Німеччини, Америка зрозуміла, що на ніщо не придається їй поширення збуту її товарів поза свою територію, коли на сторожі того поширення не поставить великої воєнної фльоти, яка моглаб у потребі відперти напад англійської фльоти.

Так зачалося зброєння Америки.

Одначе Англія, як морська держава, від віків знає, що з хвилею, коли на океані появиться інша воєнна фльота більша силою від англійської, може за одним замахом скінчитися життєздатність світової велико-британійської імперії. Та зрівнятися тепер у зброєнню з розбогатівшою Америкою Англія по війні не може. Остало їй тільки погодитися, або розложити тягар зброєння на себе і ще на когось. Тим другим може стати Франція. А прийшло до того в доволі простий спосіб: т. зв. тяжкий промисл Франції, утративши давні звязки з Росією доведений до такого стану, що получився навіть з німецькою індустрією. Отже предложення Англії, щоби Франція заключила союз під умовою скріплення своєї сили, було для французького тяжкого промислу немов з неба впавшим даром. Від того промислу залежать усі рішаючі політичні партії Франції. Таким чином скоро добили торгу. Але таємний договір відкрито підкупством перед часом. Відкриття коштувало Америку всего 10.000 долярів. Счинився крик на весь світ. Уряди Англії та Франції пробували закрити те, що сталося, та навіть все відкликано. Але в Америці мабуть нема такого державного мужа, котрий вірив би, що договір між Англією і Фрацією дійсно погребаний. Так отже на обрію світової політики зарисувалися нова небезпека великої будучої війни: Англії і Франції та всіх залежних від них держав — проти Америки.

На все те з радістю дивилася червона Москва і рахувала так: Все одно хто в тій війні програви. На землях побідженої сторони вибухне бунт, як вибух у краях тих держав, що програли недавно велику війну. А той бунт легко

може скінчитися большевизмом, котрий може перекинутися і на землі побідників.

Опріч Москви є ще одна велика сила, хоч про неї рідко коли чути. Се Японія, котра має свої рахунки з Америкою. Японія може стати по стороні Англії. Але побіда спілки англійсько-французсько-японської не мусить бути певна. Колиби фльота тої спілки була розбита Америкою, настубивби як стій кінець найбільшого з союзників: Англії, її великі домінії: Канада, Австралія, Полуднева Африка відпалиб скоро. Бунту вразі розгрому фльоти Америки вона зовсім не потребує боятися, бо Америка довго може боронитися дальше на своїх великих землях, на котрих має все потрібне.

Одно тільки може зрівноважити сили Америки: Колиб до великої спілки проти неї прилучилася Німеччина з 70 міліонами населення і зі своїм промислом та воєнною справністю. Що за те Німеччина схотілаб надто дорого, після всякої правдоподібности над тим призадумувалась Англія, котра не любить платити за непевне. А з другої знов сторони й Америка застановилася над тим що се дуже ризиковна справа, їхнє суперництво з Англією. Так роздумали обидві сторони і згодилися на морську конференцію, котра якраз тепер відбувається в Англії, в місті Льондоні. На ту конференцію запросили й інші морські держави. Там мають вирішити богато справ, та головна справа буде між Америкою й Англією. Америка предкладає Англії, щоб та згодилася на рівність сил на водах, то значить, щоб обидві держави мали право будувати собі тільки воєнних кораблів, аби їх сили зрівналися з тим, що Амирика хоче мати трохи більше від Англії 10.000 тонових кораблів, а призналаб Англії більшість у менших суднах. Англія ще не сказала на те свого крайного слова, але здається, що до якоїсь згоди прийде, бо обидві сторони хотілиб уникнути нових світових воєн і неспокоїв.

Кулі, котрі усипляють

Усипляючі кулі, на жаль, призначені не для людей, але для диких звірів, котрих хочуть піймати живцем. Винахідник тих куль, англієць Гарріс, зробив з ними свої перші досвіди на ловах в південній Африці

в країні Зулюсів.

Зі звичайною рушницею на плечах, в супроводі кількох чорних тузем-ців вибрався Гарріс ранним ранком на лови. Коли на віддаль вистрілу побачив серну, прицілився і стрілив. Але замісць гуку

почувся лиш легкий тріск.

Із дула вилетіла блискуча сріблиста куля та вбилася в тіло звіряти. Серна скочила в бік, на хвильку застигла на місці, а потім упала мов нежива.

Кулі Гарріса складаються з алюмінової капсульки та інєкційної голки. В хвилі, коли голка вбється в тіло звірини, з капсульки виливається острий усипляючий яд. Перший досвід удався знаменито. Майже за мінуту звіря вже було без притомности і прийшло до себе щойно за годину.

Другого дня Гарріс

випробував свої кулі на носорозі.

Побачивши зза кущів самицю з молодим, вистрілив своєю наркотичною кулею й поцілив у самицю. Носоріг захропів і кинувся тікати. Гарріс побіг у слід за ним. По слідах пізнав він, що звір іде похитуючись, а вкінці сліди зівсім щезли. По хвили найшов носорога в кущах, де він спав, обнятий глибоким сном. Самицю Гарріс застрілив, а молоде забрав живцем.

Як повстають вітри та буревії

Опис страшних буревіїв або гураганів подали ми ще в 54/29. ч. „Правди." А сьогодні ще кілька слів, як повстають ті буревії.

Кожна матерія коли знайдеться в окруженню з іншою теплотою, стремить до вирівнання власної теплоти з температурою окруження. Кождий знає, що розпалене зелізо в холодній воді остуджується, а зате огрівається вода. Холодна вода, влита до горячої остуджує її але зате сама огрівається. В кінци наступає вирівнання температур.

Те саме дієтся в воздусі. Теплий воздух в кімнаті коли, отворимо вікно, зрівняється з холодним воздухом знадвору. Відбувається рух. Теплий воздух як легкий утікає горою, а холодний втискається сподом. Повстають дві струї, що рвуть у двох противних напрямках.

Подібно діється і на вільних просторах. Соняшні проміні, коли переходять через шари воздуха, тільки слабо огрівають воздух. Соняшне тепло огріває насамперед землю, а щойно від землі огрівається найблизші шари воздуха. Тож найтеплійший воздух є при землі, але що тепліший воздух легчий від холодного, то він підноситься в гору, а на його місце знову приходить зимний воздух. Це є один рух воздуха.

Але сонце не всюди однаково огріває землю. Це залежить від того, чи проміні сонця падуть на неї скісно чи прямовісно. Через те є на землі околиці теплі, помірковані й зимні. Але є ще й інші причини руху воздуха то є вітру.

Богато вітрів повстає звідси, що

О. Й. Осташевський.

НЕБЕЗПЕЧНА КНИЖКА

(Докінчення).

Змучена хотілам сісти, але в салі було нас тільки, що не подібно було сідати, між нами навіть голка не знайшлаб місця. Навіть дихнути добре нема чим. Розглядаюся я сюди й туди, дивлюся на людей, може й люди на мене —хто зна – не видно. Одна особа близше мене питає: „Вас за що сюди всадили?" „А деж я?" здивоваламся. „В арешті, мамуню" — каже якась людина на ліво від мене.

Як не вдарюся я руками по полах, як не заридаю: Господонько ласкавий! Відколи жию, відколи мя ноги носять, ніхто з нашого роду не гнив по арештах, аж мені лиха доля таке присудила. Чи я що вкрала, чим кого підпалила, чим життя кого позбавила, за щож мя по арештах термосять. Плачу. Хто, як може, мене потішає. Кожде свою біду росказує. Виплакалася я, вже й сліз не стало, слухаю що люди про себе росказують. Одні сидять вже тиждень, інші менше, а дехто щойно переді мною сюди попався. А всіх за дурно посадили; ні, не сказалаб я за дурно. Одних за це, що їх чоловік пішов до стрільців за Україну боротися, а їх серце умлівало з жалю і тоски й вони бігали й шукали єго сліду. Довідувалися: чи жиє, чи не вертає, чи не злапаний, чи де між ворогом свого віку не проклинає? Тай за це, що їх господар за Рідний Край життя поніс, забрали їх безталанних від дітей самітних, від хати, від худібки і посадили в тюрму. Інших за це, що, як я, прилинули пташкою сизокрилою діток рідних відвідати. Ще інші сусідів злих мали. А було й богато таких, що й самі не знали, за що їх салдати сюди пригнали. Другі оповідають, що нам ще добре вдалося, бо їх до крови катували, пекольними мученьками давили, без суду і провини на той світ переводили. Кажу вам: слухаю і наслухатися не можу. Волос стає на голові з переляку. Нема лютійшої звірини над людину опянілу перемогою!

Тимчасом росте духота в салі, що й видолати годі. Люди мліють з перевтоми, другі моляться, треті кленуть, інші таки стоячи хроплять на ціле горло, а я міркую: коби скорше ранок. Далеко втік сон з моїх повік тієї ночі. До голови лізе Степан, самітна хата, і в місті чужого фірмана з кіньми я лишила, не знатоньки, чи жде, чи до дому поїхав, чи може також вороги приарештували? Думки сверлують мозок, осами приліпають до людини, що й обігнатися не можна. Але всьо на землі має свій кінець. Наперід став сутінок з перед граток вікна уступатися, цівками дрібними пронизав світанок темну нічку в салі, світ божий показався. Оглядаюся довкола себе. Господонько святий! Когож тут не посадили? От біля мене старенька сива пані ледви на ногах тримається. А там якась роздягана жінка, кажуть, з під самих Бродів пригнали. Тут дівчатко з під Камінки Струмілової, таке вам гарне, хоч за образи

земля й вода не однаково огріваються. Вода огрівається повільніше ніж земля, тому над водою в день воздух холодніший ніж над землею. Зате вечером вода остуджується повільніше від землі. Звідси інший рух воздуху буде в ночі а інший в день.

А тепер уявіть собі величезні простори морей і океанів, над котрими воздух має іншу теплоту ніж над землею а будемо мати причини цілого ряду морських вітрів. Так прим. в околицях рівника повстають вітри, звані мусони. Пів року вони віють зі сходу на захід, а другого півроку навпаки, з заходу на схід. Подібно повстає вітер бора на побережах Адрійського моря, особливо в пустинних горах Красу в Югославії.

Підчас денної спеки, коли низько опуститься дощева хмара й остудить воздух, твориться сильна ріжниця температур і повстають сильні рухи воздуха. Творяться у воздусі вирі, що підривають куряву і листя та крутять ними в воздусі. Тоді маємо бурю. Чим горячійше підсоння, тим нагальніші бувають бурі, бо ріжниця температур є більша.

Але і в поміркованих стрефах деколи швидкість порушаючогося воздуха так велика, що буря замінюється в буревій.

Коли такий буревій трапиться на пустині, то несе з собою цілі маси піску. Такий пустинний вітер зветься самум. Подорожні в пустині часто стрічають на своїм шляху збілілі людські і верблюжі кости. Це останки давних валок (караван), що їх засипав і на смерть погребав у піску страшний пустинний самум.

Як насиплемо піску до склянки води і дамо йому спершу спокійно осісти на дні, а тоді палочкою станемо з гори швидко мішати воду, то побачимо, що й пісок на дні також почне вертітися. Оттак буває і в воздусі. Коли внаслідок зміни температури зачне воздух швидко вертітися, він пориває за собою пісок і творить воздушні труби. А над морем замість піску пориває воздух воду і творить величезні стовпи води, котрі вертяться. Горе кораблям, котрі дістануться в таку морську трубу. Підриває їх водний стовп під хмари і розбиває.

НЕБУВАЛИЙ ПОХІД МЕДВЕДІВ

В околиці Петербурга завважали недавно в часі ловів чимало незвичайних медведів невідомої раси й невидимої величини. В часі одних ловів на заяці, такий медвідь кинувся на гурт мисливців і щойно по двогодинній боротьбі та з помічю селян, що надбігли, вдалося вбити його. Важив цей медвідь 170 кільограмів.

Учені, що оглядали цего медведя, кажуть що ці медведі вийшли зі сибірської тайги, або з Уралю відки втекли. бо прочувають якуєь живлову катастрофу.

Завважували вже нераз, головно в часі світової війни, що звірята прочували голод, пожежі лісів, або й битви і втікали зі своїх леговиск в дальші околиці.

УПАДОК ВУГЛЯНОГО ПРОМИСЛУ НА В. УКРАЇНІ

„Ізвєстія“ пишуть: Положення в Донбасі після шахтинського процесу — критичне. Часть інжинірів розстріляно, другі сидять в тюрмах, инших увільнено зі служби. Остали в копальнях тільки робітники й комуністи. Технічний персонал, вихований уже в совєтських школах, має дуже обмежений практичний стаж. Техніки раз-у-раз тільки кочують подібно як робітники...

ЗАГРАНИЧНІ ПАСПОРТИ ПОДЕШЕВІЛИ

Вже підписаний розпорядок міністерства фінансів, виданий в порозумінню з міністерством внутрішніх справ, про зниження оплат за заграничні паспорти. Нормальний загр. паспорт коштуватиме 100 зол., торговельно-промисловий 25 зол., на виїзд для лічення 20 зол. Многократний паспорт—250 зол. Строго забороняється брати які будь додаткові оплати за видавання заграничних паспортів.

саджай, а вони в арешт її впхнули. Ціла саля битком набита бабусями, молодицями, дівчатами — панями, господинями, робітницями, навіть служницями — а всі вони тільки тим провинилися, що безмірно люблять свій Рідний Край і готові богато пожертвувати задля його красшої долі. І мені якось так любо — мило й легонько на душі стало, що я стара й неписьменна жінка двигаю на своїх плечах крихітку святої офіри за свій Нарід, за рідну землю. Минали дні за днями. Притихла журба на серці. Ми всі зжилися між собою, ріднею собі стали. Покликали нас на допити. Одних на волю пускали, свіжих до кріміналу спроваджували, а мені при кождім допиті ту книжочку показували, що в ній я гроші Степанови привозила і кождий раз питали: „Чи тобі то цю книжку ваш піп подарував?“ А я відказувала заєдно, що ні, що її в мене наше військо забуло і все відводили мене назад до мої кумпанії.

На третім тижні покликали мене до „шлюсу“. А там як стали мене питати, як стали мя випитувати, як стали ми підходити на всі боки, а все закидають: „Десь, бабо, цю книжку взяла? І на щось цю книжку синови привозила?“

Всю правду до словічка розповілам їм геть від самого кінця: як наше військо в мене кватирувало, як книжку зіставило, як я до Степана вибиралася, як в книжку 95 ринських сховалам, як я навіть читати не вмію. Я говорю, а писар пише. Скінчив. Мене пани питають: чи ще чого не маю сказати? „Нічого, панове, більше не знаю і більше нічого вам не скажу“ — говорю до них як до людей. На кінци встає один панок на окулярах, бере папір в руки і читає ми вирок, що суд мя на смерть присуджує,

Зтрясло мя морозом. Смерть! Смерть! Понеслось до мене з кождого куточка, з кождої річи на салі. Чую, що зачинаю вмирати з провола, що все тіло на мені терпне, що за горло мене давить, що в очах мені темніє, голова ходором зачинає кружляти, зимний піт росою на чолі простелився, чую, що гину без часу і невинно. А пани беруть на глум, із чужої злидні сміються: „Бабо, а як хочеш вмирати? Через розстріл, чи через повішення?“

„Як заслужилам, панове, — так мя карайте“ — до них повідаю. А ноги піді мною трясуться, що ледви на них тримаюся. Другий панок собі кепкує: „Може тобі, бабо, перед смертю попа закликати?“ — „Закличте, закличте їгомостя“ — сталам просити — „бож я не худобина, нехай хоч умру по християнськи“. Наглумилися пани наді мною до схочу, а вкінци повідають: „Ми жартуємо, бабушка, ти вольна, на маєш свою книжку та й іди спокійно до дому“. Взяла я книжку, але грошей в ній не було. Вся моя провина містилася в тім, що захопили в мене „небезпечну“ книжочку п. н. „Співаник Українських Січових Стрільців“.

АРЕШТУЮТЬ КОМУНІСТИЧНИХ РЕДАКТОРІВ

В Парижі арештувала французька поліція редактора комуністичної ґазети „Ліманіте“. Його обвинувачують за те, що намовляв військових не повинуватися військовій дисципліні. В Берліні арештувала німецька поліція редактора німецької комуністичної ґазети „Роте Фане“. Обвиняють його в державній зраді. Кожда держава має тепер клопіт з комуністами. Вони кажуть, що „пролєтар не має батьківщини“ і тому навіть зраджують свою батьківщину, коли їм так прикаже їх партійна батьківщина — Москва. Важко боротися з заразою державним народам, а що мають сказати недержавні народи?

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК ПРИ СІЧКАРНІ

В Чорнокінцях великих, копичинецького повіту 18-літня селянка Катерина Миханек працювала на фільварку коло січкарні, яку порушував кират запряжений двома кіньми. Через необережність попала вона під трансмісію і заки інші робітники встигли витягнути її, січкарня роздавила її череп. Нещасна скінчила життя на місци.

УЧИТЕЛІ ПОЧТОВИМИ УРЯДНИКАМИ

Польське міністерство почт і телеґрафів зарядило, що в почтових агенціях, де є слабий рух, почту мають вести місцеві учителі й учительки за невеликою винагородою. В той спосіб хоче міністерство заощадити видатки на удержання почтових урядовців, а зате побільшити число агенцій для потреб населення у віддалених околицях.

500 ОФІЦИРІВ ПІД СУДОМ

З наказу голови Д.П.У. Межинського поставлено сими днями перед суд 500 б. царських офіцирів за вороже відношення до радянского уряду. Найбільше між ними є морських офіцирів. Всіх обвинувачених чекає кара смерти. Родини їх моляться по церквах, щоб Бог виратував арештованих від смерти.

НОВИЙ ПРИДІЛ ПОВІТУ ТУРКА

В соймі поставили внесок, щоби повіт Турка виділити зі станиславівського воєвідства, а приділити до воєвідства львівського. Як причину подано те, що повіт має ліпше получення зі Львовом ніж зі Станиславовом.

УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

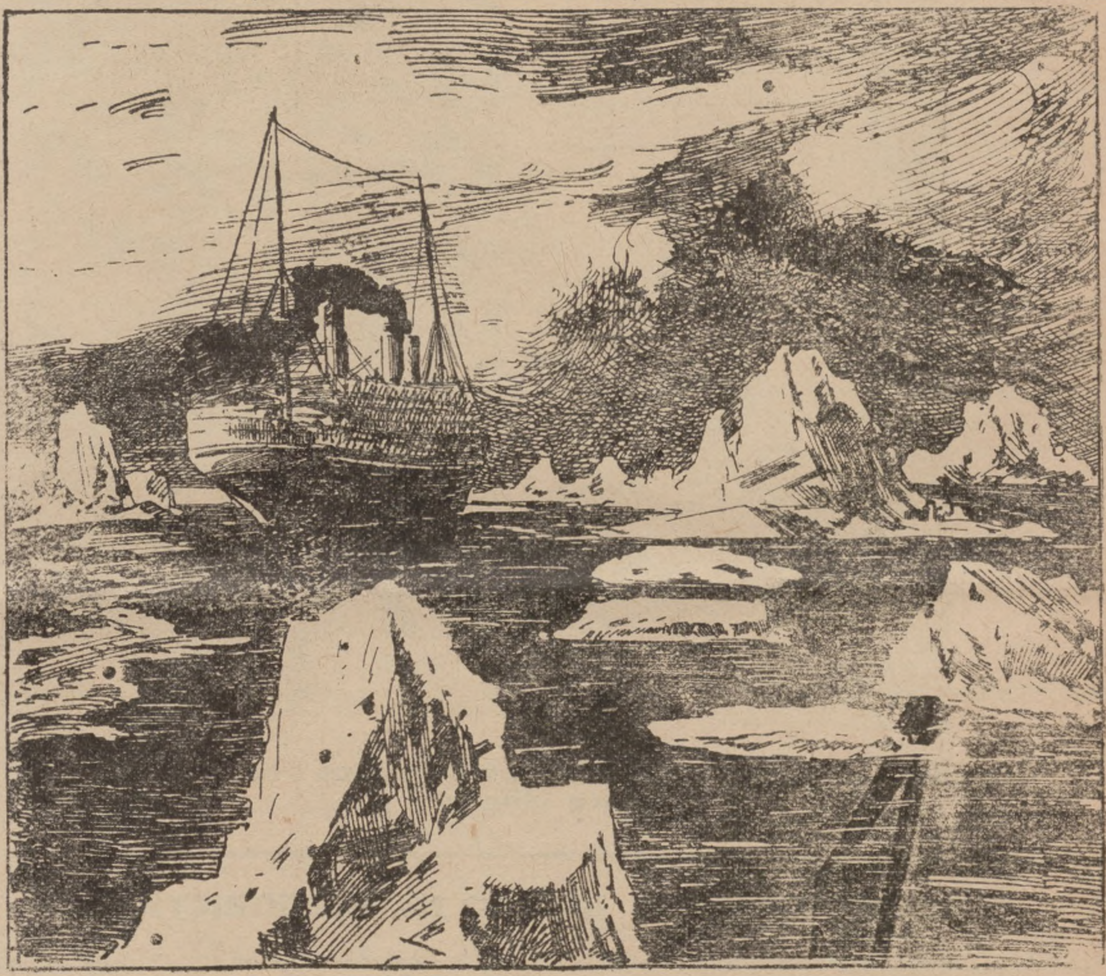
Польська рада міністрів постановила утворити при міністерстві освіти Український Науковий Інститут. Міністерство освіти має в найблизшім часі видати організаційний статут того Інституту. Інститут цей буде організовати відчити про економічні й культурні справи українського народу. Інститут має дбати також про підготовку наукових сил до наукової праці на полі українознавства.

Звідки беруться ледові гори

В 1912 році, 15 квітня, бездротний телеґраф поніс в усі сторони моря благальний крик о поміч „S. O. S.“ — Висилав його найбільший корабель світа, слава і гордість англійської корабельної „Лінії Білої Звізди“ — „Титанік“.

Корабель сей, 270 м. довгий, був останнім словом новітньої техніки і вигоди. Немов ціле мале місточко, містив він в собі теннісову площу, читальні, каварні, лазні, просторі салі до курення і місця до проходів. Їхало на нім крім 800 людей залоги, 1380 подорожних, що отсе стояли в обличчу смерти.

На візвання з усіх сторін поспішили кораблі на ратунок. — Та заки вони

поспіли — „Титанік“ другого дня, о 2. год. в ночі — затонув. — Разом з ним знайшло смерть у филях моря около 1.200 людей.

Причиною затоплення того найбільшого велита морського була, ледова гора

Крім морських бур, прибережних скель і великої мряки, що може спричинити зудар з іншим кораблем, одною з найбільших небезпек для кораблів являється зустріч з т. зв. ледовими горами

Звідки вони беруться? — Хибно булоб думати, що ледові гори повстають на морю. — Вітчиною їх є земля.

Далеко на півночі знаходиться великий острів Гренляндія. Займає він около півтора міліона кільом. квадрат. поверхні. Цілий той острів, всі його гори і долини, покриті є поволокою вічного леду, грубого майже на 1000 м.

Ті великі маси леду постійно порушаються і пересуваються з нутра краю до його берегів. — Особливо весною, коли лід починає дещо топитися, велеканські ледові язики спускаються долинами на беріг і звідтам дальше на морське дно.

У морю, наслідком частинної страти свойого тягару і тиснення води, кінці тих язиків відломлюються і випливають величезними брилами на поверхню. — При тім часто роздається гук, подібний до громів, повстають величезні хвилі, що гонять кільометрами з незвичайною швидкістю.

Отсі відірвані брили леду є власне ледовими горами. Величина їх є ріжна; промір виносить часом кількадесять кільометрів, а висота над водою доходить і до 100 м.—Здавалобся—висота незначна, треба однак тямити, що тільки 1/9 часть такої гори показується над поверхнею моря, а 8/9 остає під водою.

Подібні гори творяться також на полудне, на величезних просторах землі, що окружають полудневий бігун.

Землі ті ще мало досліджені. Знаємо тільки, що є се країна гориста, довкруги окружена морем і ціла покрита майже рівною верствою леду. Поверхню того леду обчисляють на 11—13 міліонів кільом. квадр., отже є вона в семеро більша від ледової поверхні Гренляндії.

Лід той, в деяких місцях сходить над сам беріг моря, творячи там майже рівний, на кількадесять метрів високий мур, незвичайно довгий. — Згодом мур той в многих місцях розколюється і величезні ледові плити, ссуваються в море. Кожнього року, з весною, починають ледові гори свою мандрівку від бігунів з півночі і з полудня в теплійші околиці. — В тій порі і кораблі мусять зміняти свої звичайні лінії плавби, щоб не стрінутися в дорозі зі страшними ледовими горами.

Мусять критися в печерах перед червоними катами

В старинному поганському Римі, перші християне мусіли ховатися перед переслідуваннями за віру в підземних катакомбах.

Таке самісіньке діється тепер на Радянщині.

В Вятці замкнули більшовики церкву Воскресення Христового. Незабаром по замкненні церкви арештувало Д. П. У. (чрезвичайка) 23 людей, а серед них найвизначніших священиків цеї місцевости та ігуменю монастиря.

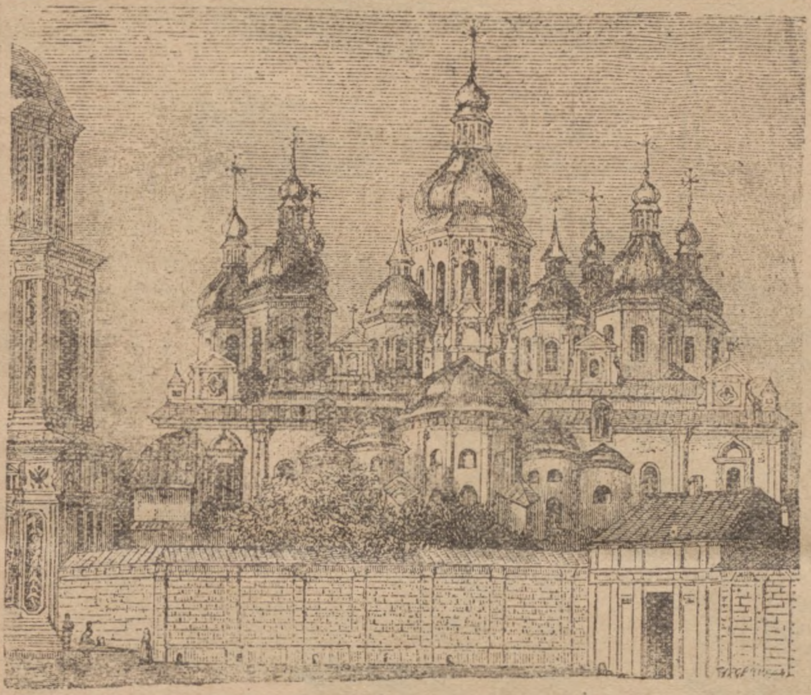
Одного зі священиків о. Григорія Попиванова обжаловують, що в свойому городі викопав катакомби, де потім відбувалися тайні богослуження на знак спротиву проти релігійних переслідувань.

В домі іншого священика сконфіскували друкарську машину, що на ній друкували летючки, в' якій взивали до спротиву проти замкнення церкви. Летючки ці розходилися по всему місті.

Всіх обжаловують за контреволюцію й їм грозить кара смерти.

От вам рай! Недаром ріжні виродки й вилюдки так нам його захвалюють — очевидно за гроші.

—о—

Софійський Собор у Київі, котрого будову розпочав кн. Ярослав Мудрий.

ЛИСТ, НА ЯКИЙ ВІЛЬНО НЕ ВІДПОВІСТИ

Соціялістичний „Дзєннік Людови“ оповістив письмо соціялістичного „Союза працьовників інст. публичного пожитку у Львові“, з котрого довідуємося цікавих річей, а саме: Коли той союз хотів парадувати на похоронах з червоним прапором, польські священики кілька разів не допустили до того, заявляючи, що то прапор непосвячений. Тоді соціялісти здобулися на таку хитрість: Вислали лист до лат. архиеп. ординаріяту у Львові з заявою, що хочуть посвятити червоний прапор із запитом, „кілько се коштуватиме“. Відповіди не одержали. Написали ще два такі листи — з тим самим наслідком. Вкінці оповістили у пресі, що „взивають“ лат. курію до „полагодження“ тої справи, бо інакше віднесуться з тим до Риму... Польська катол. преса описуючи ту хитрість червоних лисів, замічує, що особливо іритує їх те, що не одержали ніякої відповіди, бо є листи, на які вільно не відповідати.

ЧИ ЗНАЛИ ВИ, ЩО...

В Румунії вже від травня м. р. горять копальні нафти в Морені і доси не вдалося пожежі загасити.

В сегорічнім паломництві Індійців до „святої“ купелі там, де Дзегамна вливається до ріки Гангесу, бере участь 4 мільони індійських паломників.

Піраміди єгипетські — всіх їх нараховують 80 — числять вже 5 до 6 тисяч літ.

НІЧО НЕ ШКОДИТЬ...

Господар до незнайомого (в переїзді через чуже село): Гей, чоловіче, припильнуйте мені хвилину воза, зараз верну.

Незнайомий: Що ви собі думаєте? Я начальник громади!!!

Господар: Ніщо не шкодить. Ви виглядаєте на чесного чоловіка.

—х—

Боротьба за самоврядування

На засіданні адміністраційної комісії в соймі дня 22 січня ц. р. обговорювали проєкт лівиці про репрезентації повітові і про виборчу ординацію до повітових рад в Галичині. Нова ординація має заступити дотеперішній галицький закон з 12 серпня 1866., який не відповідає духові часу. В тій справі зголосився до слова від Українського Соймового Клюбу посол Стефан Баран. Він зазначив, що вправді в 1927. і 1928 рр. урухомлено в Східній Галичині громадські ради на основі старої куріяльної виборчої системи, але досі ще поважне число громад має у себе замість виборчої ради правительственного комісаря.

Ба навіть виборна громадська рада мусить бути послушна для старости, бо інакше стане під загрозою розвязання. Нема мови, щоби начальство громади і громадська рада — особливо в українських громадах — могли самостійно виконувати і ті, незначні зрештою права, що мають їх виконувати на основі обовязуючого громадського закона.

Те все діється з цеї простої причини, що контролю, яку давніше виконували повітові ради і повітові виділи, виконує в дійсности староста без контролі якогось вищого самоурядного чинника.

Нема в Галичині вищої самоурядної контролі, бо давний краєвий виділ розвязано і його контрольні агенди в справах самоврядування передано воєводам. Фактичний стан справи є отже такий, що найнищий ступінь самоврядування, себто громада, є пилкою в руках державних чинників. Діються надужиття у всіх ділянках, а репресії проти українського громадянства зросли в останніх часах помітно. Дійшло до того, чого взагалі досі не було, що карають за виступ на концерті в національному одязі, як це недавно мало місце в громаді Токи збаражського повіту.

Український Соймовий Клюб уважає ті справи за дуже пильні. Поодинокі поправки зголосить в комісії зглядно на плєнум сойму при нагоді подрібного розгляду проєктів про зміну самоврядування в Галичині.

ДАЛЬШЕ ОБМЕЖЕННЯ ЕМІҐРАЦІЇ до Зєдинених Держав

Із Ню Йорку доносять, що поновно іменований генеральним іміграційним комісарем Зєдинених Держав Півн. Ам. Гаррі Е. Гал заявив, що буде безоглядно змагати до дальшого обмеження іміграційних квот. Обмеження переведе при помочі перебору імігрантів. Гал предложив уже конгресові кілька проєктів законів, що позволяють на приїзд тільки цим робітникам, що будуть здатні до праці в американському промислі. Невесела це вістка для наших емігрантів.

——

Диво природи — водопад Ніягари

Ви чули вже певне про цей водопад, бо він найкращий і оден з найбільших водопадів на земній кулі. Знаходиться він на границі Зєдинених Держав Півн. Америки й Канади.

З озера Ірі (Erie) випливає недовга, ледви 40-кільометрова ріка — Ніягара. На 29 кільометрі свого бігу напотикає на раптовне обниження грунту і тут творить цей славний водопад. Козячий острів ділить його на дві відноги: канадійську й американську. В першій віднозі маси води падають зі страшним гуком у пропасть 44 метрів глибоку, в другій з висоти 47 метрів.

Красу того дива природи ще збільшили люди штучно. В 1904 році завели там електричне освітлення й вечером тисячі електричних ламп надають водопадові незвичайний вигляд. За стіною спадаючої води викули в скелі стежку і також освітлили її, а на висоті 50 м. над водопадом вибудували малу залізницю на линвах, з котрої розлягається прегарний вид. Як тільки настане сумерк двайцять електричних рефлекторів кидають снопи срібного світла на спінені води.

Коли морози півночи скують ріки й озера, замерзає тоді й водопад Ніягари. Та не тратить він і тоді нічого зі своєї краси, як це бачимо на образку.

Американці гордяться одначе Ніягарою не тільки задля самої краси водопаду. Він приносить їм чимало користи. На берегах Ніягари є 30 фабрик, котрі при помочі водної струї водопаду витворюють електрику. Завдяки тому в Америці електрика 8 разів дешевша ніж у нас. Бо в нас витворюється електрика коштом спалення вугля потрібного до машин, порушуваних водною парою. Там вода витворює електрику. Спадаюча вода обертає турбіни (як у млині), а ті порушують машини, що витворюють електричну струю. Дротами електрику розводять навіть до далеких фабрик. Електрика, що її витворюють електричні стації Ніягари, тягне також електричні поїзди.

СНІГОВІЇ І МОРОЗИ

Після довготреваючої теплої погоди наступило в цілім краю дня 7 лютого нагле обниження температури. На другий день мороз в ріжних околицях доходив до 11° Цельзія. Рівночасно в деяких околицях, особливо в полудневій части краю впав сніг. В Карпатах глибина снігу сягає місцями до 1 метра. У східній частині краю були сильні сніговії, котрі на короткий час спиняли залізничий рух. Сильний буревій місцями повалив телеграфічні стовпи. Одначе метеорольоги заповідають, що морози не будуть тревати довго.

—

„На Велкій Україні“

Було колись на Вкраїні царі панували,
Що наш нарід у тяженькі кайдани скували;
Було колись чорна сотня степами гуляла
Що за мрію—вольним бути — в Сибір засилала...
А тепер?... Читаєм в „Силі“; На Вкраїні справжний рай!
Землю, волю, рівність, право тільки бери і тримай,
Щоб буржуї не викрали, не взяла Европа
Та на лад свій не зрівняла і пана і хлопа...

* * *

Прожив і я в цьому раю повних вісім років,
Тож слухайте, любі братя, про нових пророків,
Що злетілись наче круки на нашу Вкраїну
Й замість раю —пекло дали, кров, сльози руїну!

I.

...„Товариші!,. Земля ваша, фабрики і влада
„ І ліси казна[1]) всі скарби, від нині громада
Рішатиме свою долю сама без принуки“
Так говорив на мітінгу[2]) в городі Прилуки
Сам староста большевицький, товариш Петрівський,
А за ним, ну, наш Порайко, академік львівський.
За годину друг мій Ваня не пішов на смєнку[3])
За це його Че-ка зараз ставила під стєнку[4]).

II.

...„Товариші!.. Вольність слова!.. не так як бувало
За буржуїв панування... Таке вам лунало
Скрізь Київа вулицями. Тодіж на Подолі
Як зборами пролєтарів проводила в школі
Товаришка тая Роза, єврейка по крови,
Голос взяв чорнорабочий і каже „Панове!“
Позабувся він сердега, а в цю мить чекісти
Йому за контрреволюцію дали кульку з'їсти[5]).

III

... „Чого тобі, товаришу жити в курній хаті“
„Коли можеш тепер жити у царській палаті?“
„Адже влада пролєтарів всі стани рівняє?“
І товариш вже рабочий в палату манджає
Під примусом і під кнутом інтернаціоналу,
Бо інакше то попавби в тяжкую опалу.
Та приходить „Неп“[6] новії буржуї вертають
І бідного рабочого з палат викидають.

IV,

... „Дядьку! Товариш... в діброву валяй
„Ліс ти казьонный до схочу рубай!
Твій він! Вали лачугу[7]),строй[8]) нові двори
„Щоб добре ти тямив, як пролєтарі“
„Про стан селянський дбають“... І дядько послухав.
Ліс знищив, та потім потилицю чухав,
Коли то рідна „крестянская“ влада
За шкоду цю кару клала на громаду.

V.

„Вольність! рівність! — у всьому!“ —
„Пролєтарі“кричали без впину, без міри.
То чейже і віри? — Бо й якаж би то була у всьому свобода, колиб скувати хто важивсь і душу народа
А чейже ми бачим в царстві антихриста
Цю віри свободу, якою літ триста
Колись римські Нерони світ весь дивували?!..
Іх память народи прокляттям вписали!

* * *

Такої то співали. А може вже нині
Не тої співають?.,

Кум Василь зі Сприні.

[1]) державна каса; [2])на зборах; [3]) зміна робітників на фабриці; [4]) на розстріл; [5]) розстріляли; [6]) Нова економ. політика уряду; [7]) ліпянку; [8]) будуй.

Посвячення читальняного дому в Бураківці

Про що був у нас допис в попереднім числі.

Гуцульщина в обороні власного шкільництва

Много тепер говориться про Рідну Школу. Тимбільше що ті наші приватні школи, це одинокі установи, де мається виховути в національнім дусі нашу молодіж. Дбати про їх розвій є тому нашим громадянським обовязком. Підтримувати наше приватне шкільництво, освідомляти селянські маси про його високе завдання, закладити ці школи ось це основи до скріпленя нашого національного організму. І тому буде для нас дуже відрадним явище, коли помічуємо по селах зацікавлення до свойого рідного приватного шкільництва.

Хочу власне представити в якій спосіб іде в Космачі на Гуцульщині боротьба за рідну школу і як свідомі громадяне Гуцули доказують ділом свою любов до цеї рідної установи.

Правда, мало хто чув за Космач, бо це глуха закутина глибоко в горах. Збірні лєкції покрили сіткою село Космач, бо крімі двох державних шкіл, є аж пять збірних лєкцій, а то на Руспорах, Плаюці, Медвежі, Ставнику і в селі, де разом побирає науку около 130 дітей. Та це ще нічого, треба додати, що самі Гуцули матеріяльно їх спомагають і самі боруться за їх існування.

А боротьба ця не легка, бо хибаж кожний знає яка велика є нагінка на наші приватні школи. Протягом двох літ іде та боротьба. Заборони слідують за заборонами.

Однак помимо того котрий Космачанин поїде до Коломиї, то все вступає при нагоді до Старостовa або до Інспекторату, де витолковує п. інспекторові значіння рідної школи і її права. Ось таку процедуру зробила недавно свідома жінка Настуня Никорова.

Та на цім не обстало, бо їхали громадно делегації до Старостова і Інспекторату. Цікаво було видіти, як то Гуцули пояснювали п. інспекторові Білоусови § 213. Правда не богато це помогло. Та Гуцули зі свойого не уступили.

Одної гарної ночі п. комісар Маркс (а є вже у нас комісар, бо уряд громадський розвязали як нельояльний) розсилає своїх поліціянтів по хатах, щоби роздали візвання до Старостова. Треба знати, що роздача тих візвань відбулася о 12-ій і 1-шій год. в ночі, а вже рано на 9 год, візвані люди мали вже бути в Коломиї в Старостві. І щож роблять люди? Чи може знеохочуються? Ні, противно, збираєть около 40 людей мужчин і жінок, та ідуть в Коломию боронити своєї рідної школи.

Однак на тім не конець. Щоби скріпити основи приватного шкільництва в Космачі, приступають Гуцули до будову шкіл. Знаходяться щедрі жертводавці.

Молодий і енергічний Гуцул Семен Кушнірчук жертвував площу під будову школи на Руспорах.

Другий жертводавець є господар Дмитро Лендюк, котрий жертвував кусень площі під будову школи на присілку Ставник.

Третий жертводавець це Параска і Микола Книшуки з Медвежа, котрі жертвували пів морга землі, а окрім цього даром помістили в своїй хаті збірні лєкції.

Четвертий жертводавець є господар Василь Іванчук, котрий вже давно продумував на своїм присілку про школу. Та тепер щасливий бо дочекався. Школа на Плаюці вже є. А щоби піти її на зустріч і підтримати, жертвував з повною щиростю пів морга гарного грунту при дорозі. А що громадяне Плаюця приступають вже до будівлі, то зобовязався ще і матеріялом підтримати.

Ось це всі жертводавці в протягу одного року. Слово „рідна школа“ справді рідне для Гуцулів. Хай Бог зішле на них своє благословеньство. Як будемо мати богато таких жертводавців, тоді певно зможе розвиватись наше рідне шкільництво та закладати свої станиці по всіх селах. А коли попри релігійність буде просвіта по селах, тоді і всьо інше собі здобудемо. І це розуміють громадяне Гуцули Космача і тому так боруться за її існування.

Космацький.

„Збіжеві резерви“ в Польщі

В рр 1927 і 1928 держава, в значній мірі під натиском аграрних кругів, почала закуповувати в осени і зимі збіжа, творячи так звану збіжеву резерву. Як відомо фінансовий успіх цього підприємства був, особливо в р. 1928/29, сумний, приносячи скарбові кільканацять міліонів втрати. Нагромаджену за попередню зиму збіжеву резерву, закуплену по доволі високій ціні, треба було випродати по дуже низькій ціні і то не прямо, а через німецький збіжевий концерн Шаєра. Цієї осени Банк Рільничий, очевидно бажаючи вплинути на знижку цін, зачав у листопаді знову закуповувати збіжа, однак в початку грудня заперестав цього, очевидно боячись знижки цін і можливих нових страт.

На днях одначе принесли часописи вістку, що Банк Рольни продав до Німеччини (тому-ж самому Шайєрові) 2000 вагонів збіжа та що з цього приводу розпічне на ново закупно збіжа в краю. Круги збіжевих торговців в Польщі є невдоволені з такої діяльности Рольного Банку, підносять заміт, що банк руйнує приватну торгівлю, а спеціяльно експортерів. (Експорт збіжа з Польщі поза познанським кооперативним синдикатом і 2—3 польськими фірмами, є в руках агентів і комісіонерів заграничних фірм, головно німецьких і данських).

Польсько-німецька збіжева умова

Підписання польсько-німецької збіжевої умови відбулося 27 січня ц. р. На підставі тої умови півдержавні німецькі збіжеві концерни Шайєра закуплять в Польщі біля 35—40 тисяч тон жита по ціні 20 проц. вищій від нотувань польських збіжевих бірж. Трансакцію започаткував Рільничий Банк, продавши вже 20 тисяч тон державної збіжевої резерви. В терміні до 10 лютого припиниться з польської сторони премiювання вивозу, інакше кажучи, Німці на цей час запевнили собі виключний збут жита на закордонних ринках. Тому, що різниця цін жита між Варшавою і Берліном виносить зл. 11.75 на 100 кг., німецькі концерни, замісць того, щоб користати з премійованого у висоті 6 мар. за 100 кг вивозу власного збіжа, уважали за кориснїше закупити дешевше жито в Польщі і продавати його самим, вилучивши з закордонних ринків конкуренцію польського збіжа.

Ще в справі доручування часопису

Пише нам оден передплатник: „Часопис без адреси подібний до особи німої, котра при найліпшій волі не потрафить сказати, де йде, за чим і до кого. Без адреси часопис губиться, а я тої вдачі, що не люблю на почті докучати, щоби мій часопис реклямовано?“— Справедливі і слушні є слова, що часопис без адреси є немоз та німа людина. Алежбо це не наша вина, що часопис іде без адреси. Часопис мусить мати адресу, щоб його доручити можна було передплатникові. Тільки тої адреси на часописі не може писати наша Адміністрація, бо такий є тепер припис і годі. Ми мусимо віддавати на почту часописи тільки без адресів. До кождого уряду почтового висилаємо стільки примірників, скільки в його районі маємо передплатників. А якже почтовий уряд знатиме, кому роздати часописи? Дуже просто. Почтовий уряд дістає від нас спис, в котрім написано імя й назвище передплатника, місце, де він мешкає і скільки йому примірників належиться. Отже, коли тільки в пятницю чи в суботу прийде „Правда“, має її зараз поадресувати так як має на списі та має дати листареві, щоб розніс людям. Може також не адресувати, але тоді має дати листареві спис передплатників на осібній картці, такий самий, який має в своїм уряді. В кождім разі часопис має бути передплатникові доручений.

Але трафляється, що котрийсь з передплатників часопису не дістане. Яка може бути причина? Або часопис пропав в дорозі зі Львова до тої почти, що віддає, або пропав десь в дорозі з почти до передплатника (нпр. листар передасть через когось, а цей не доручить). В першім випадку повинен реклямувати сейчас сам почтовий уряд, бо бачить, що дістав за мало примірників. На те він має вже готові друки, на котрих пише: мало надійти нпрм. 10 прим., а надійшло 9. Такий друк дійде до нас і ми негайно вишлемо бракуюче число. Колиж часопис пропав уже в дорозі з почтового віддавчого уряду, тоді урядник не реклямує, бо звичайно не може знати, чи хтось не одержав часопису. Тоді конечно треба піти на почту і сказати: „Я не одержав такого то числа „Правди“. Прошу те число для мене реклямувати!“ Або треба хоч через листаря передати почтовому урядові те саме на карточці паперу. Листар має передати ту картку в почтовім уряді і припильнувати, щоби була зроблена реклямація. Коли тільки реклямація прийде до Львова такою урядовою дорогою, то наша Адміністрація дає до тут. надавчого уряду реклямовані числа і не платить за них почтової оплати. Але коли передплатник звернеться впрост до нас, то ми мусимо знову платити як за нового передплатника почтову оплату, бо інакше не приймуть на почті. Длятого ще раз просимо: Реклямуйте кожде не одержане число, але реклямуйте його тільки через свою почту.

Адміністрація.

— —

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЄНДАР

16. (3) Неділя о блуднім сині. Попразн. Стрітенія Св. Симеона і Анни *)

Глас 1. Євг. утр. 1.

УСТАВ: Веч. вел. Блаж. муж. Гди возв. стхр. вскр. 4. Тріод. 3. і празн. 3. Сл. Тріод. і н. догмат. 1 гл. Стиховні воскр. Сл. Тріод. I н. празн. Троп воскр. Сл. I н празн. Повеч. мале — конд. Тріоди Сл. I н. празн. Полун. нед Угрення Бог Гдь. троп. вскр. 2. р. Сл. I н. празн. 1. р. Полиєлей. „На ріках вавилоньских“ і проче вскр. По Єванг. стихири покаянні Тріод. Канон. вскр. Богород. Тріод. і Празн. „Сушу“ По 3. п. Конд. ікос празн. і Сідал. Тріод. Сл I н. празн. По 6. п. конд. ікос Тріод. По 9. п. Світил. вскр. Сл. Тріод. I н. празн. Хвалите стхр. вскр. 5 і Тріод. 3. Сл. Тріоди I н. Преблагословенна. Славосл. вел. троп. Днесь спасеніє. По отпусті Сл. і н стихира єванг. На часах троп. воскр. Сл. празн. конд на 1. і 6. празн. на 3. і 9. Тріоди. Сл. Божа Злат. Антиф. нед. троп. воскр. і празн. Сл. конд. Тріод. I н. празн. Прокім. Апост. Аллилуя. Єванг. і Прич. нед. За Достойно празн.

17. (4) **Понеділок.** Препод. Ізидора. 18. (5) **Второк.** Свщ. мучен. Агафії. 19. (6) **Середа.** Препод. Вукола. 20. (7) **четвер.** Препод. Партенія Еписк. і Луки Препод. 21 (8) **Пятниця.** Отданіє празн. Стрітен. Св. вмч. Теодора страт. і Захарії прор. 22. (9) **Субота.** Память всіх усопших.

*) **16 (3) Св. Симеона Богоприємця й Анни пророчиці.** Жив у Єрусалимі побожний старець Симеон, котрий з вірою очікував приходу Месії. Дух святий сповістив йому, що не вмре він, доки не побачить Спасителя. Саме тоді, коли Преч. Діва Марія перший раз принесла до єрусалимської святині Ісуса, прийшов туди також Симеон. Коли він побачив божественне Дитя, взяв Його на руки й сказав відомі з Богослуження віщі слова: „Нині отпущаєши раба Твоєго, Владико...“ Здивувалися дуже св. Йосиф і Преч. Діва Марія, коли почули ті слова. Старець поблагословив їх і предсказав, що через душу Пр. Діви перейде меч. Слова Симеона сповнилися. Ісус Христос дав людям новий закон, іменно закон ласки і любови, просвітив поган, а Преч. Діві пройшов меч терпіння через душу, коли вона, стоячи під хрестом, бачила муки свойого сина Крім Симеона пізнала в Ісусі Христі обіцяного Месію також **Анна** пророчиця. Повдовівши в молодих літах, вона посвятила себе на службу Господу Богу і перебувала в святині. Коли побачила Ісуса, почала пророкувати скоре спасення світа Месією

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

20 II. 1054 року помер великий князь Ярослав Мудрий. Великий князь Ярослав М. син вел. князя Володимира В., що охрестив український нарід, це останній князь, що зумів зєднати всі землі заселені нашим народом під одною владою. Могутня, сильна й славна була наша держава за Ярослава Мудрого. Була вона одною з найбільших і наймогутніших держав Европи. Найвизначніші европейські володарі старалися з нашим в. князем жити в приязни, а то й посвоячилися. Сам він оженився з дочкою славного шведського короля Оляфа Інгігердою (християнське її імя було Ірина). Одну з дочок Ганну віддав за французького короля Генриха, а другу Єлисевету за норвежського королевича Гаральда Смілливого. Споріднений був Ярослав М. також із богатьма німецькими княжими домами, з угорським і византійським. Ду-

Що належиться свідкові за страту часу?

Трапляється часто, що хтось мусить їхати за свідка до карного суду. Такий свідок тратить робочий день і часто має ще кошти, коли наприклад суд є трохи дальше віддалений. Яку винагороду має він тоді жадати від суду?

На основі розпорядку Міністерства Справедливости з дня 25 червня 1929 року (Позиція 389 в Дневнику Законів)

належиться передовсім свідкові зворот коштів переїзду до місця осідку Суду і назад (оскільки віддаль місця замешкання від Суду виносить щонайменше 15 кільометрів), а також харчове (дієти). Ті ограничення що до віддалі не відносяться до державних службовців, військових і духовенства.

З правила належиться зворот за залізничий білет третьої кляси особового поїзду, за трамвай, автобус і т. п. або зворот коштів їзди кіньми чи автом, коли нема залізниці, автобусу і трамваю або коли свідок задля віку, недуги або каліцтва не може користуватись залізницею, трамваєм, автобусом і т. п.

Коли в такім випадку свідок відбув дорогу власними кіньми, автом, верхом або навіть пішки, то мимо того належаться йому кошти переїзду.

Харчове (дієти) виносить 2—10 зол. за кождий день, а коли свідок мусить переночувати в місці переслухання від 3 – 20 золотих за кождий день.

Свідки, котрі жиють з денного заробітку, одержують винагороду за заробіток дійсно втрачений через свідчення в суді. Втрату заробітку треба належно виказати.

Для фізичних некваліфікованих працівників виносить харчове 2—5 зол., для кваліфікованих фізичних 5—10 зол., для умових працівників 5—20 зол. за кождий день.

Свідкам належиться зворот коштів переїзду й харчове навіть тоді, коли Суд хоч і покликав їх, але відтак не переслухував. Коли свідок неправно відмовляє зложити зізнання або присягу, тоді не має права жадати належности.

Є часті випадки, що навіть без судового зізвання зголошуються в суді свідки для зложення зізнання. Отже такі свідки мають те саме право до винагороди, що й у випадку судового зізвання.

Коли свідок через свій вік, недугу або тілесне каліцтво може явитися в суді тільки в товаристві іншої особи, тоді й йому й особі, яка товаришить, признається законні належности.

же дбав Ярослав М. про скріплення й про розцвіт своєї держави. Він побіч старого Києва заложив нове місто київське й укріпив його й побудував там муровані ворота, а над ними церкву св. Благовіщення, що її дах був покритий золотою бляхою. Відсіль і ворота мали назву „Золоті Ворота." (З цього ясно бачимо, що неправдива вістка польських літописців, буцім то польський князь Болеслав Хоробрий ударив мечем у „Золоті Ворота." — Золотих воріт тоді ще не було). Він почав будувати величаву церкву св. Софії, яка стоїть до сьогодня. Дуже дбав Ярослав Мудрий про дальше ширення християнської віри. Найстарший наш літопис пише про н ого, що при ньому християнство на всіх його землях поширювалося, а князь дбав дуже про церкви, монастирі й духовенство. Сам він дуже прикладався до книжок, часто читав у день і в ночі,зібрав богато писарів і перекладав книги з грецької на словянську мову. І так списано багато книг і зібрано вірним на науку. Інший літопис оповідає, що Ярослав М. приїхавши в Новгород, зібрав там 300 дітей священиків і бояр і велів їх учити в книгах. Так само без сумніву робив він і в Києві і в інших більших містах. Дав він почин до зібрання законів для своєї держави. Збір цих законів зветься „Правда Руська." Ці закони потім були основою всіх розпорядів цілі століття. „Руська Правда" це найстарший словянський збірник законів.

Він також подбав, що на митрополита в його державі висвячено вченого Українця Іляріона. Дожив він пізнього віку й перед смертю зібрав біля своєї постелі своїх синів, між яких ще за життя поділив державу, й напоминав їх: „Коли ви будете жити в любови, Бог буде в вас і дасть вам перемогу над ворогами, а як будете жити ненависно, в спорах, то й самі загинете й затратите землю ваших предків, що здобули її великим трудом." Розумні були слова старого князя, та не послухали їх сини, Небаром уже по смерти батька стали заводити спори між собою й усобиці на втіху ворогам. Поховали Ярослава М. в церкві св. Софії в мармуровій домовині, що збереглася до наших часів.

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

16. II.	схід	сонця	6·31,	захід	4·42
17. II.	„	„	6.29,	„	4·44
18. II.	„	„	6·28,	„	4·45
19. II.	„	„	6·27,	„	4·46
20. II.	„	„	6·26,	„	4·48
21. II.	„	„	6·25,	„	4·50
22. II.	„	„	6·24,	„	4·52

Остання чверть місяця 20. II. год. 7·44. Пересічна довгота дня цего тижня 10 год. 18 мін.

Народні приповідки: Коли на Агафії (18.II) сонце, буде скора весна. По святім Вуколі (19.II) сохнуть хусти на колі, а як не сохнуть лиш замерзнуть, то морози нас до хати заженуть.

БІРЖА

ГРОШІ. Американський дол. 8·87·00—8·87·50, канадійський долляр 8·78·00—8·78·50, чеська корона 0·26.25—0·26·50, австійський шілінг 1·25·00—1·25·50, румун. лєй 00·5·00—0·05·50, французький франк 0·34·75—035·00.

ЗБІЖЖА: Пшениця двірська 32·50—33·50, пшениця селянська 29·50—30·50, жито галицьке 18·25—18·75 ячмінь на мливо 14·00—14·25 ячмінь пастівний 13.75—14·75, овес галицький 14·00—14·25, кукурудза румунська 22·50—23·50, бараболя промислова 3·00—3·50, фасоля біла 50·00—60·00, фасоля кольорова 35·00—40·00 фасоля краса 45·00—50·00, горох пів. Вікторія 30·50—35·50, горох пільний 23·50—24·50, лен 65·00—67·00, лубін синій 23·00—24·00, просо краєве 27·25—28·25, макухи льняні 33·00—34·00, мак синій 140·00—150·00. мак сивий 110·00—120·00, конюшина червона 105·00—115·00.

НОВІ КНИЖКИ Й ВИДАННЯ

І. Крупякевич: **Історія України для народа**. Львів 1929. Накадом фонду „Учітеся, брати мої." ч. 10. Стор. 148 звич 8.

Ця популярна історія нашого народу дуже на часі. Не всякий має час і змогу читати більш обємисті твори з нашої минувшини, а знання своєї минувшини кожному потрібне, ба й конечне. Отся історія України відомого зже в нас із популярних праць історика написана легко, живо та з теплом. В книжці історична карта України та богато образків. Книжка повинна найтися не тільки в кожній бібліотеці, а й у кожній українській хаті.

Купити можна в Канцелярії Т-ва „Просвіта". Ціна 1 прим. 1 зол. 80 с.

Політичний словар

В

Vacat, (латинське слово, читай вакат) порожне, вільне, необсаджене місце або посада.

Ваканс, уряд, місце до обняття.

Валєнродизм, коли хтось удає приятеля на це, щоб здобути його довіря, пізнати його слабі сторони, а потім виступити проти нього. Назва походить від назвища героя поеми польського поета Адама Міцкевича п. н. „Конрад Валєнрод". Цей Конрад Валєнрод Литвин родом удавав Німця хрестоносця, здобув найвищу владу в ордені хрестоносців і потім виступив проти них і вигубив багато німецького лицарства.

Вандал, варвар, що нищить здобутки культури. Назва походить від германського племени Вандалів. Жили спершу в горах Карконошах (найвищих горах у верховині Судетів, на границі Чехословаччини й Німеччини). В V. ст. по Хр. перейшли в Галію (сьогоднішню Францію) потім в Еспанію й півн. Африку. В 455 р. страшно знищили Рим, і від тоді всяке дике нищення зовуть вандалізмом.

Варвар, дикун, некультурний. Старинні Греки називали „варварос" кожного чужинця, старинні Римляни цего, хто не мав грецько-латинської освіти. Тепер взагалі дика, жорстока людина.

Варварство, жорстоке поступування.

Васерполяк, Поляк зі Шлеська.

„Вахт ам Райн", („сторожа над Реном") німецька національна пісня.

Vae victis! (чит. ве віктіс, латинські слова, значать: горе переможеним!), бо переможені в війні здані на ласку переможця.

З друкарні Щасного Беднарського в аренді „Кооперативи Промислу Графічного" у Львові, Ринок 9. — Телеф. 76-14.
Відповідальний редактор Антін Лотоцький. Видає Інститут Неп. Зач. П. Д.